

se účastnil všech dílčích i státních doktorských zkoušek a obhajob disertačních prací. Nikdy neodmítl žádost o posudek či jiné odborné dobrozdání. Díky této jeho činnosti jsme ho my, olomoučtí rusisté, mohli lépe poznat a pro jeho kolegiálnost, vstřícnost a jemný humor jsme si ho oblíbili.

Muž majestátní postavy, vždy vybraně oblečený, zdánlivě suchar, ve skutečnost člověk s vytříbeným smyslem pro humor, který dovedl své okolí bavit historkami z akademického života i zahrnovat zajímavými informacemi zejména o svém rodném městě. Jako hrdý brněnský patriot byl studnicí informací o Brně a jeho okolí. Při našich pracovních návštěvách Ústavu slavistiky FF MU nás např. cestou na oběd seznamoval s významnějšími budovami i památkami města, s osudy jeho obyvatel, nebo doporučoval místa pro dovolenou. Třebaže neměl vlastní rodinu, nebo právě proto, byl společenský, živě se zajímal o zážitky rodin svých kolegů, možná i proto se rád a hojně účastnil různých rusistických i slavistických akcí u nás i v zahraničí, kde měl všude přátele. Další hezké vzpomínky na něho se váží k našim společným cestám do zahraničí na různá symposia nebo konference, kdy byl ve vlaku vždy příjemným společníkem a vypravěčem.

Kolegové a přátelé se s doc. Brandnerem naposledy rozloučili ústy jeho žáka a pozdějšího dlouholetého spolupracovníka na Ústavu slavistiky Masarykovy univerzity doc. Jiřího Gazdy 10. března 2022 v obřadní síni brněnského krematoria. Aleš Brandner bude české slavistice

chybět nejen jako kolega rusista, ale i jako dobrý a laskavý člověk.

Helena Flídrová, Zdeňka Vychodilová

<https://doi.org/10.5817/NR2022-2-10>

Алла Владимировна Злочевская: жизнь как подвиг

2 мая 2022 г. скончалась старший научный сотрудник научно-исследовательской лаборатории «Русская литература в современном мире» филологического факультета МГУ имени М. В. Ломоносова, доктор филологических наук Алла Владимировна Злочевская. Она родилась в Москве 10 ноября 1951 г., закончила филологический факультет МГУ, затем аспирантуру, защитила кандидатскую и докторскую диссертации. Все это она совершила прикованной к инвалидной коляске после перенесенного в детстве полиомиелита. Талантливый исследователь, она писала свои работы, преодолевая боль и преодолевая препятствия, вела активную переписку с коллегами, участвовала в международных конференциях, редколлегиях научных сборников и журналов.

Ее теоретические труды, посвященные мифопоэтической метапрозе («*Три лика мистической метапрозы XX в.: Г. Гессе — В. Набоков — М. Булгаков*», 2016; «*„Мистическая метапроза“*»

XX века: генезис и метаморфозы (Герман Гессе — Владимир Набоков — Михаил Булгаков)», 2019 и 2021), разным аспектам истории русской литературы XIX–XX вв. и литературоведческой русистике Чехии и Словакии снижали ей авторитет и признание как в России, так и за рубежом. Об этом свидетельствуют, в частности, высокий индекс цитирования и награда в номинации «монографии» на «Конкурсе работ, способствующих решению задач Программы развития Московского университета» (2021). Общее количество публикаций А. Злочевской приближается к двумстам. Увлечшись творчеством Достоевского в юности (кандидатская диссертация *«Специфика выражения субъективно-авторского начала в романах Ф. М. Достоевского»*, 1982), исследовательница сохраняла интерес к творчеству писателя до конца жизни, состояла членом Международного Общества Ф. М. Достоевского. Ее последняя опубликованная при жизни статья — *«Парадоксы русского Эроса в романе Ф. М. Достоевского „Идиот“»* (*«Филологические науки»*, 2022, № 1). Алла Владимировна много и плодотворно занималась вопросом всеобъемлющего влияния, которое этот писатель оказал на русскую литературу XX века, в том числе на В. Набокова (*«Ф. М. Достоевский — писатель, предсказавший поэтику литературы XX в.?»* (*«Филологические науки»*, 2015, № 4)). Докторская диссертация *«Художественный мир В. Набокова и русская литература*

XIX в.: генетические связи, типологические параллели и оппозиции» (2002) и монография *«Художественный мир Владимира Набокова и русская литература XIX века»* (2002) рассматривали проблему традиции, раскрывали богатый художественный подтекст произведений Набокова, его глубинные связи с русской классической литературой.

А. Злочевская обладала широким кругом научных интересов. Она была самым авторитетным специалистом в нашей стране в области чешской и словацкой литературоведческой русистики, автором большого количество статей, составителем аннотированных библиографий и разделов в учебных пособиях. Чешский язык она освоила в детстве, когда находилась на лечении в тогдашней Чехословакии, и сохранила любовь к языку и культуре страны. Природный такт и обаяние, высокий профессионализм помогали А. Злочевской устанавливать и поддерживать сотрудничество с учеными многих научных центров Чехии и Словакии. Исследования М. Микулашека, М. Заградки, Д. Кшицовой, А. Червеняка, И. Поспишила, З. Пехала, и мн. др., были систематизированы и представлены ею российскому читателю в статьях (*«Изучение русской классической литературы в Чехии и Словакии (1980-е годы)»*) и рецензиях. В последние месяцы жизни она работала над материалом в честь юбилея крупного чешского ученого Иво Поспишила.

Статьи А. Злочевской печатали такие авторитетные журналы, как «Вопросы литературы», «Русская литература», «Вестник Московского университета. Серия 9. Филология», «Филологические науки», «Русская словесность», «Studia Slavica Hungarica», «Opera Slavica», «Новая русистика», «Ros-sica Olomucensia» и др. Она была уникальной личностью, чрезвычайно отзывчивой и доброжелательной. Вечная память яркому ученому и выдающемуся человеку Алле Владимировне Злочевской!

Алла Шешкен

<https://doi.org/10.5817/NR2022-2-11>

Тři zastavení s Jaroslavem Vávrou (21. 3. 1930 – 27. 8. 2022)

Jsou tomu dva roky, co si literárněvědná a pedagogická veřejnost připomněla devadesáté narozeniny našeho předního znalce ruské poezie 20. století, literárního vědce a vysokoškolského pedagoga, PhDr. Jaroslava Vávry, CSc. Bylo napsáno mnohé o přínosu této osobnosti naší literární vědě. V srpnu letošního roku nás Jaroslav Vávra navždy opustil. Odešel jeden z posledních představitelů silné generace uznávaných rusistů, kteří působili v druhé polovině 20. století a na počátku nového milénia.

Vávřův vědecký a pedagogický přínos byl a bude jistě předmětem dalšího zkoumání. Měřítkem velké osobnosti však

není jen počet stran naučných pojednání, není jím jen počet citací v recenzovaném tisku, ani počet semestrů, které odučil, a množství konferencí a kongresů, kde vystupoval. Každá velká osobnost zanechává ve svém publiku vždy hlubší stopu, nežli data, jejich interpretace a poučky. Působení silných osobností vždy představuje i hlubší přesah do myslí, citů a konání lidí, kteří se s nimi setkají. A právě takovou osobností Vávra byl.

Poprvé jsem se s Jaroslavem Vávrou setkal coby student literatury v polovině 70. let minulého století v rámci úvodního semináře literární vědy. Jako mladý namyšlený frajírek jsem si vybral k studiu „přečtené literatury“ obsáhlý seznam, kde převažovala poezie. Myslel jsem si naivně, jak jsem na to vyzrál, protože poezie je kratší nežli próza a nebudu muset trávit spoustu času čtením tlustých knih. Stačil však jeden seminář a byl jsem vyveden z omylu. Od Vávry jsem se naučil, jak hutná dokáže být poezie, kolik významů, obsahů, nuancí a emocí se skrývá v několika řádcích, jak těžké a zároveň uchvacující může být vnímání a prožívání poezie, že poezie není nic povrchního, že vyžaduje velké úsilí, zkušenosti, čtenářskou pokoru, nepředstíranou vnitřní kázeň, citlivost a vnímavost zároveň. Naučil jsem se, že stačí pár veršů, aby vyjádřily to, co jinde třeba celý svazek řeči vázané. Poznal jsem, že na čtení poezie je třeba víc času a snahy, nežli u prózy. Naučil jsem se poezii číst, rozumět jí a milovat ji. Bylo to proto, že Vávra sám poezii miloval a miloval své studenty a dokázal je pro